

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Економічний факультет

Кафедра підприємництва, торгівлі та прикладної економіки

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ САНАЦІЄЮ ПІДПРИЄМСТВА

Рівень вищої освіти другий (магістерський)

Освітня програма «Підприємництво та торгівля»

Спеціальність 076 Підприємництво та торгівля

Галузь знань 07 Управління та адміністрування

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 5 від 22 грудня 2023 р.

м. Івано-Франківськ – 2023

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Управління фінансовою санацією підприємства
Викладач (-і)	Щур Роман Іванович, проф., д.е.н., проф. кафедри підприємництва, торгівлі та прикладної економіки
Контактний телефон викладача	+380978536687
Е-mail викладача	roman.shchur@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний, заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Консультації проводяться відповідно до Графіку консультацій, розміщеному на сайті кафедри https://kptpe.pnu.edu.ua/hrafik-provedennia-konsultatsij/
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p>Дисципліна «Управління фінансовою санацією підприємства» має на меті підготувати майбутніх фахівців і сформувати систему фундаментальних знань щодо виведення з фінансової кризи окремих вітчизняних підприємств та ефективного застосування ліквідаційних процедур до інших. У межах цього курсу здобувачі вищої освіти продовжують формувати інтегральну, загальні та спеціальні компетентності, а саме набувають теоретичних знань щодо складової частини сучасної економіки підприємства, є формування сучасного економічного мислення та системи спеціальних знань в галузі антикризового управління, а саме: системи знань і навичок управління у кризових ситуаціях, розв'язання складних завдань стратегічного значення в ринкових умовах, організації системи управління, адекватної вимогам сучасної економіки. При цьому вивчаються природа та основні підходи до дослідження кризових явищ в діяльності підприємства, основи організації та інструментарій антикризового управління підприємством, методологічні основи діагностики кризи розвитку підприємства та загрози банкрутства, інструментарій діагностики наслідків виникнення ситуації банкрутства підприємства, способи оцінки можливостей підприємства по подоланню кризових явищ, основи розробки антикризової програми підприємства, фінансово-економічні аспекти обґрунтування окремих антикризових заходів, організація контролю реалізації антикризової програми.</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p>Мета дисципліни «Управління фінансовою санацією підприємства» є формування системи знань з методології та практичного здійснення фінансової санації, банкрутства підприємств, фінансового забезпечення ліквідаційних процедур.</p> <p>Основними завданнями вивчення дисципліни «Управління фінансовою санацією підприємства» є вивчення сутності, методів, правил і механізмів фінансової санації, банкрутства та ліквідації підприємств, а також форм і методів державної фінансової підтримки санації суб'єктів господарювання, набуття навичок проведення досудової санації та опанування комплексу питань, пов'язаних із санацією підприємства в судовому порядку.</p> <p>Цілями вивчення дисципліни є: формування у студентів системи знань про фінансові аспекти санації підприємств, основи антикризового менеджменту, виявлення причин кризи на підприємстві, створення системи раннього реагування та діагностики банкрутства; реалізацію різноманітних форм фінансової санації, в тому числі за рахунок державної фінансової підтримки; можливості проведення організаційно-економічних заходів в межах процедури санації; теоретичні основи банкрутства, його різновиди та регулювання процедур банкрутства на макrorівні.</p> <p>Студент повинен знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> - фінансову кризу на підприємстві: причини, симптоми, шляхи подолання; 	

- суть санаційного аудиту та оцінки санаційної спроможності підприємства;
- структуру плану санації та визначення загальної потреби в капіталі для її проведення;
- внутрішні фінансові джерела санації підприємства;
- санацію із залученням коштів власників підприємства;
- фінансову участь персоналу у санації підприємства;
- участь кредиторів у фінансовому оздоровленні боржника;
- державні органи з питань санації та банкрутства підприємств;
- форми та методи державної фінансової підтримки підприємств;
- проведення реорганізації шляхом розукрупнення підприємства;
- проведення реорганізації шляхом укрупнення підприємства;
- перетворення як окремий випадок реорганізації підприємства;
- теоретичні основи банкрутства підприємств.

уміти:

- узагальнювати фактологічний матеріал з вивченого предмету;
- діагностувати кризу розвитку підприємства;
- визначати санаційну спроможність підприємства;
- використовувати методи проведення санаційного аудиту;
- складати та погоджувати план санації;
- розраховувати потребу в капіталі для реалізації плану санації;
- вибирати форми фінансової санації;
- застосовувати зовнішні фінансові джерела санації підприємства;
- оцінювати ефективність санаційних заходів на підприємстві;
- проводити організаційно-економічні заходи запобігання банкрутству підприємств (санація шляхом реорганізації);
- організовувати контроль за реалізацією плану санації на підприємстві.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни 90 год.

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	16
практичні заняття	14
самостійна робота	60

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
2	076 Підприємництво та торгівля	1	вибірковий

Тематика навчальної дисципліни

Тема	кількість год.					
	Денна форма			Заочна форма		
	лекції	практичні	самостійна робота	лекції	практичні	самостійна робота
Тема 1. Економічний зміст та порядок проведення санації підприємства.	2	1	7	1	-	9
Тема 2. Контролінг та його роль у санації підприємства.	2	1	7	1	-	9
Тема 3. Санаційний аудит.	2	2	6	-	1	9
Тема 4. Форми, правила	2	2	6	1	1	8

та умови фінансування санації підприємств.						
Тема 5. Внутрішні фінансові джерела санації.	2	2	6	1	1	8
Тема 6. Зовнішні фінансові джерела санації.	2	2	6	1	-	9
Тема 7. Фінансовий план санації, його структура.	2	2	6	1	1	8
Тема 8. Державна фінансова підтримка санації. побудові системи управління	2	2	6	-	-	10
Індивідуальне завдання			10			10
Усього годин	16	14	60	6	4	80

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	100 балівна – (70 балів протягом семестру та 30 балів за залік) Поточний контроль 0-50 балів; Самостійна робота 0-10 балів; Індивідуальне завдання 0-10 балів; Залік 0-30 балів.				
	Поточне тестування та самостійна робота			Залік	Сума балів з навчальної дисципліни
	Поточний контроль	Самостійна робота	Індивідуальне завдання		
	Усне опитування, тестування	Тестування (КРС)	Презентація	Залікова робота	
	50 балів	10 балів	10 балів		
	70 балів			30 балів	100
Підсумкова оцінка з дисципліни у стобальній шкалі переводиться у національну шкалу та ECTS за такою схемою					
Шкала оцінювання для заліку					
університетська	національна			шкала ECTS (ECTS)	
90-100	зараховано			A	
80-89				B	
70-79				C	
60-69				D	
50-59				E	
26-49	незараховано			FX	
1-25				F	
Вимоги до письмової роботи	Вивчення дисципліни передбачає обов'язкове виконання індивідуального завдання – (ІЗ) «Процес розвитку кризової ситуації та методи її діагностики і прогнозування» або «Причини виникнення кризи збуту на підприємстві» або «Шляхи подолання виробничо-технологічної кризи на підприємствах».				

	<p>Студент обирає реальну підприємство і дає загальну характеристику та оцінку відповідно до тематики дисципліни.</p> <p>Індивідуальні завдання (ІЗ) виконується у вигляді презентації від 5 до 10 слайдів з вказанням назви завдання, шифру групи та прізвища виконавця.</p> <p>Оформляють ІЗ у вигляді презентації за допомогою інструментів Power Point, Prezi, Canva чи ін. (захист відбувається на останньому практичному занятті, презентація надсилається викладачу на електронну пошту).</p> <p>Максимальна оцінка за ІЗ становить 10 балів.</p>								
<p>Практичні заняття</p>	<p>Поточні оцінки 2, 3, 4, 5, які можуть отримати під час семінарських занять (або тестування в системі дистанційного навчання) сумуються і розраховується середнє арифметичне (із заокругленням до десятих).</p> <p>Поточне тестування по окремих темах може проводитись у системі дистанційного навчання – результат відображається у відсотках, максимум 100%.</p> <p>Середній бал за поточний контроль переводиться у 30 бальну шкалу.</p> <table border="1" data-bbox="400 723 1492 2020"> <thead> <tr> <th data-bbox="400 723 655 757">Оцінка</th> <th data-bbox="655 723 1492 757">Умови отримання оцінки</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="400 757 655 1066"> <p>5 «відмінно»</p> </td> <td data-bbox="655 757 1492 1066"> <ul style="list-style-type: none"> - повний, правильний, послідовний, зв'язний, обґрунтований виклад питання, що супроводжується правильними прикладами; - все, що викладається повинно свідчити про глибоке розуміння і орієнтацію в явищах і процесах, що вивчаються; - правильні вичерпні відповіді на додаткові питання викладача, що мають мету з'ясувати ступінь розуміння студентом матеріалу, що ним викладається. </td> </tr> <tr> <td data-bbox="400 1066 655 1442"> <p>4 «добре»</p> </td> <td data-bbox="655 1066 1492 1442"> <ul style="list-style-type: none"> - студент дає правильний, повний виклад змісту підручника і матеріалу, поданого викладачем, але на додаткові контрольні питання, які ставить викладач для з'ясування глибини розуміння і вміння орієнтуватися в явищах і процесах, відповідає лише з деякою допомогою викладача чи колег; - при правильному і в цілому зв'язному викладі матеріалу, студент припускає у відповіді неточності, які виправляє сам або при першому зауваженні викладача; - недостатньо вичерпні відповіді на додаткові запитання викладача. </td> </tr> <tr> <td data-bbox="400 1442 655 2020"> <p>3 «задовільно»</p> </td> <td data-bbox="655 1442 1492 2020"> <ul style="list-style-type: none"> - студент виявляє знання і розуміння основного навчального матеріалу, що розглядається, але під час відповіді допускає суттєві помилки і усвідомлює їх тільки після повторної вказівки викладача; - відповіді на запитання дає не одразу, а тільки після деякого напруження пам'яті, при чому відповіді нечіткі; - не в змозі без допомоги викладача вивести співвідношення з іншими проблемами дисципліни, що вивчається; - допускає грубі помилки або зовсім пропускає матеріал і частково виправляє ці помилки тільки після вказівки викладача; - студент виявляє незнання більшої частини навчального матеріалу, нелогічно і невпевнено його викладає, у відповіді мають місце замінки і перерви, не може пояснити проблему, хоча і розуміє її; - викладає матеріал не достатньо зв'язно і послідовно. </td> </tr> </tbody> </table>	Оцінка	Умови отримання оцінки	<p>5 «відмінно»</p>	<ul style="list-style-type: none"> - повний, правильний, послідовний, зв'язний, обґрунтований виклад питання, що супроводжується правильними прикладами; - все, що викладається повинно свідчити про глибоке розуміння і орієнтацію в явищах і процесах, що вивчаються; - правильні вичерпні відповіді на додаткові питання викладача, що мають мету з'ясувати ступінь розуміння студентом матеріалу, що ним викладається. 	<p>4 «добре»</p>	<ul style="list-style-type: none"> - студент дає правильний, повний виклад змісту підручника і матеріалу, поданого викладачем, але на додаткові контрольні питання, які ставить викладач для з'ясування глибини розуміння і вміння орієнтуватися в явищах і процесах, відповідає лише з деякою допомогою викладача чи колег; - при правильному і в цілому зв'язному викладі матеріалу, студент припускає у відповіді неточності, які виправляє сам або при першому зауваженні викладача; - недостатньо вичерпні відповіді на додаткові запитання викладача. 	<p>3 «задовільно»</p>	<ul style="list-style-type: none"> - студент виявляє знання і розуміння основного навчального матеріалу, що розглядається, але під час відповіді допускає суттєві помилки і усвідомлює їх тільки після повторної вказівки викладача; - відповіді на запитання дає не одразу, а тільки після деякого напруження пам'яті, при чому відповіді нечіткі; - не в змозі без допомоги викладача вивести співвідношення з іншими проблемами дисципліни, що вивчається; - допускає грубі помилки або зовсім пропускає матеріал і частково виправляє ці помилки тільки після вказівки викладача; - студент виявляє незнання більшої частини навчального матеріалу, нелогічно і невпевнено його викладає, у відповіді мають місце замінки і перерви, не може пояснити проблему, хоча і розуміє її; - викладає матеріал не достатньо зв'язно і послідовно.
Оцінка	Умови отримання оцінки								
<p>5 «відмінно»</p>	<ul style="list-style-type: none"> - повний, правильний, послідовний, зв'язний, обґрунтований виклад питання, що супроводжується правильними прикладами; - все, що викладається повинно свідчити про глибоке розуміння і орієнтацію в явищах і процесах, що вивчаються; - правильні вичерпні відповіді на додаткові питання викладача, що мають мету з'ясувати ступінь розуміння студентом матеріалу, що ним викладається. 								
<p>4 «добре»</p>	<ul style="list-style-type: none"> - студент дає правильний, повний виклад змісту підручника і матеріалу, поданого викладачем, але на додаткові контрольні питання, які ставить викладач для з'ясування глибини розуміння і вміння орієнтуватися в явищах і процесах, відповідає лише з деякою допомогою викладача чи колег; - при правильному і в цілому зв'язному викладі матеріалу, студент припускає у відповіді неточності, які виправляє сам або при першому зауваженні викладача; - недостатньо вичерпні відповіді на додаткові запитання викладача. 								
<p>3 «задовільно»</p>	<ul style="list-style-type: none"> - студент виявляє знання і розуміння основного навчального матеріалу, що розглядається, але під час відповіді допускає суттєві помилки і усвідомлює їх тільки після повторної вказівки викладача; - відповіді на запитання дає не одразу, а тільки після деякого напруження пам'яті, при чому відповіді нечіткі; - не в змозі без допомоги викладача вивести співвідношення з іншими проблемами дисципліни, що вивчається; - допускає грубі помилки або зовсім пропускає матеріал і частково виправляє ці помилки тільки після вказівки викладача; - студент виявляє незнання більшої частини навчального матеріалу, нелогічно і невпевнено його викладає, у відповіді мають місце замінки і перерви, не може пояснити проблему, хоча і розуміє її; - викладає матеріал не достатньо зв'язно і послідовно. 								

	<p style="text-align: center;">2 «незадовільно»</p>	<p>- студент припускається грубих помилок при викладі матеріалу і не виправляє ці помилки навіть при вказівці на них викладача;</p> <p>- виявляє повне незнання і нерозуміння навчального матеріалу і як наслідок цього - повна відсутність навичок як в аналізі явищ, так і у подальшому виконанні практичних завдань.</p>
Самостійна робота	<p>Студент опрацьовує питання, що призначенні для самостійного вивчення і для контролю за самостійною роботою (КСР) проходить тестування в системі дистанційного навчання (25 тестових питань, дві спроби – кращий результат). Результат відображається у відсотках, максимум 100%, при виставленні в журнал множиться на коефіцієнт 0,1. Максимальна оцінка за тестування становить 10 балів.</p>	
Умови допуску до підсумкового контролю	<p>Студент повинен набрати не менше 25 балів у сумі за такі види робіт: Поточний контроль (максимум 30 балів). Самостійна робота (максимум 10 балів). Індивідуальне завдання (максимум 10 балів). Якщо студент набрав менше 25 балів. Дозволяється, як виняток, з дозволу декана економічного факультету за заявою, погодженою з кафедрою підприємництва, торгівлі та прикладної економіки, одноразове виконання студентом додаткових видів робіт з навчальної дисципліни (відпрацювання пропущених занять, перескладання змістових модулів, виконання індивідуальних завдань тощо) для підвищення оцінок за змістові модулі.</p>	
Підсумковий контроль	<p>Залік (максимум 30 балів) проводиться у комбінованій формі (письмова + усна компоненти).</p> <p>Структура залікового білета:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Тести. 20 тестових питань у системі дистанційного навчання університету (d-learn.pnu.edu.ua) (0-20 балів). 2. Задача. (0-10 балів) <p>У випадку online залік проходить в режимі тестування в системі дистанційного навчання (d-learn.pnu.edu.ua) 50 тестів по 1,0 балу (50 балів) (дві спроби – кращий результат).</p> <p>В умовах online ідентифікація здобувача вищої освіти відбувається з використанням програми Zoom або Google Meet.</p> <p>Повторне складання заліку допускається не більше двох разів з кожної дисципліни: один раз викладачеві (талон №2) усне опитування відповідно до програмових вимог, другий – комісії (талон №3) реалізується виключно у тестовій формі з використанням організаційно-технологічних процесів.</p> <p>Здобувача вищої освіти, який не ліквідував академічну заборгованість у встановлені терміни без поважної причини, відраховують з університету за академічну неуспішність або за його згодою направляють на повторне вивчення навчальної дисципліни (планується за рахунок власного часу студента і не фінансується з бюджетних коштів).</p>	
7. Політика навчальної дисципліни		
<p>Письмові роботи. Виконання індивідуального завдання «Процес розвитку кризової ситуації та методи її діагностики і прогнозування», «Причини виникнення кризи збуту на підприємстві», «Шляхи подолання виробничо-технологічної кризи на підприємствах» оформляють у вигляді презентації за допомогою інструментів Power Point, Prezi, Canva чи ін.</p> <p>Академічна доброчесність. Очікується, що студенти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення в університеті</p>		

<https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/>.

Відвідування занять є важливою складовою навчання. Дозволяється вільне відвідування лекцій. Пропуски практичних занять відпрацьовуються в обов'язковому порядку на консультаціях, при цьому оцінка не ставиться, а нб округляється.

Неформальна освіта. Результати неформальної освіти можуть зараховуватись відповідно до «Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf>

Використання штучного інтелекту (ШІ) дозволяється як допоміжного інструменту.

Додаткові бали +10 балів за участь у конференції: виступ або тези; до 10 балів за сертифікат неформальної освіти.

8. Рекомендована література

Нормативно-правові документи

1. Кодекс України з процедур банкрутства від 18.10.2018 р. № 2597-VIII, із змінами. Відомості Верховної Ради (ВВР), 2019, № 19, ст.74.
2. Господарський кодекс України від 16.01.2003. Відомості Верховної Ради. 2003. № 18–22. Ст. 144.
3. Верховна рада України: офіційний сайт. URL: <https://rada.gov.ua/>
4. Державна служба статистики України: офіційний сайт. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

Підручники та посібники:

1. Боронос В. Г., Плікус І. Й. Управління фінансовою санацією підприємств : підручник. Суми : Сумський державний університет, 2022. – 459 с.
2. Пильнова В.П. Фінансова санація і банкрутство підприємств: навчальний посібник. Київ : ДУТ, 2021. 164 с. URL: <http://dl.dut.edu.ua/course/view.php?id=2991>.
3. Полінкевич О. М., Лещук В. П. Фінансова санація та банкрутство підприємств: підручник. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 400 с.
4. Стащук О. В. Управління фінансовою санацією підприємств : конспект лекцій для студентів денної та заочної форм навчання освітнього ступеня «магістр» спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування». Луцьк : «Вежа». 2021. 148 с.

Наукові публікації

1. Богатир В. К. Ліквідаційна процедура – заключна процедура у справах про банкрутство : монографія. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2021. 210 с.
2. Чумак В. Д., Гвїзджинська І. Ю. Прогнозування можливого банкрутства підприємств на основі дискримінантного аналізу. Економіка та суспільство. 2021. № 29. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-29-25>.
3. Чумак В. Д., Дорошенко О. О., Кіріченко Н. О. Система виявлення та подолання фінансової кризи в умовах сільськогосподарських підприємств: механізм впровадження та реалізації. Ефективна економіка. 2022. № 5. – URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=10300>
4. Гавриш О. М., Пильнова В. П., Ващенко О. О. Фінансова санація як спосіб запобігання банкрутству підприємств. Підприємництво та інновації. 2021. Вип. 17. С. 66–71. <http://www.ejournal.in.ua/index.php/journal/article/view/426/413>.
5. Домінова І. В., Кисіль Т. М. Прогнозування оцінки ймовірності банкрутства банківських установ на основі адаптованої нормативно-індексної моделі. Ефективна економіка. 2021. № 1. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/1_2021/101.pdf.
6. Кадала В. В., Гузенко О. П. Актуалізація проблем і новели теоретико-правових сегментів окремих процедур банкрутства. Правовий часопис Донбасу. 2020. № 4 (73). С. 87-94. URL : <https://ljd.dnuvs.in.ua/wp-content/uploads/2022/01/11-kadalaguzenko.pdf>.
7. Купира М. І., Матюк Л. В., Струк Ж. О. Формування фінансової санаційної

спроможності підприємства: теоретико-прикладний аспект. Приазовський економічний вісник. 2022. № 1(30). С. 113-118.

8. Литовченко О., Кузенко Т., Сабліна Н. Процесний підхід до управління фінансовою санацією підприємства. Цифрова економіка та економічна безпека. 2022. № 2(02). С. 115-124.

9. Новик І. В. Фінансова санація в системі забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства. Ефективна економіка. 2021. № 10. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/10_2021/85.pdf.

10. Пігуль Н. Г., Семенець В. П. Сутність та значення санації підприємства в сучасних умовах господарювання. Економіка і суспільство. 2020. № 21. С. 86-92.

11. Рубан О. О. Окремі аспекти захисту прав кредиторів під час процедури банкрутства. Прикарпатський юридичний вісник. 2021. Вип. 2. С. 49-52.

12. Румик, І., Пилипенко, О. Антикризове управління при реалізації санаційних заходів підприємства. Вчені записки Університету «КРОК». 2021. № (3(63), С. 51–60.

13. Савченко А. М., Фішер Н. В. Дослідження ймовірності настання банкрутства виробничого підприємства. БІЗНЕС-ІНФОРМ. 2020. № 11. С. 186-191. URL : https://www.businessinform.net/export_pdf/business-inform-2020-11_0-pages186_191.pdf.

14. Сакун О.С., Щур Р.І., Мацьків В.В. Фінансові аспекти підтримки бізнес-сектору України в умовах воєнного стану. Актуальні проблеми розвитку економіки регіону : науковий журнал. Івано-Франківськ : Вид-во Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2022. Вип. 18. Т. 1. С. 50-60. DOI: <https://doi.org/10.15330/apred.1.18.50-60>.

15. Щур Р., Мацьків В., Солоджук Т. Стратегії формування фінансового капіталу в сучасних умовах: досвід аграрного сектору. Проблеми і перспективи економіки та управління. 2023. № 4 (36). С. 267-279.

16. Яковенко О. І. Антикризове управління підприємством в умовах пандемії COVID-19. Причорноморські економічні студії. 2022. Вип. 74 С. 163-167.

Викладач

Щур Роман Іванович

Професор кафедри підприємництва, торгівлі та прикладної економіки